

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA – ZAGREB

VIRGIL KURBEL

RJEČNIK
SUVREMENOG NOVINSTVA

ZAGREB, 1974.

PREDGOVOR

Ovaj rječnik oslanja se pretežno na političke dnevnike u SFRJ ali crpi nazivlje i iz domaće publicistike, zatim iz evropskog novinstva na četiri svjetska jezika i dijelom iz edicija društveno-političkog "undergrounda". Obradjeni su nazivi, pojmovi, metafore i fraze sa svih rubrika, najviše s unutrašnje i vanjskopolitičke, u znatnoj mjeri s područja privrede i popularne znanosti i tehnike, u pogledu nekih tipskih slučaja i sa stranica zabavnog štiva i "crne kronike".

Na unutarnjepolitičkom planu, posebno je obradjeno nazivlje iz perioda političkog raščišćavanja u SFRJ 1971/2, tako da npr. sadrži kompletan arsenal političke frazeologije hrvatskog novinstva iz tog razdoblja.

Standardna terminologija marksizma-lenjinizma obradjena je opširnije nego nazivlje iz tekstova i prakse njemačkog nacizma i talijanskog fašizma. Uvrštena je frazeologija koju su u svijetu donijela gibanja izvanparlamentarnih opozicija i različiti protestni pokreti.

Rječnik suvremenog novinstva pojavljuje se kao jezgra ili zametak što treba da se pročišćava i dopunjava, kako bi s vremenom dorastao do pune dimenzije novinskog izraza u razdoblju svojeg izlaženja. Njegova je sadržina vezana za politička zbivanja, prvenstveno u SFRJ, zatim u Evropi i svijetu. Ipak, u izboru nazivlja autor je nastojao obuhvatiti u prvom redu arsenal hrvatskog suvremenog novinstva.

Usljed širine zahvata u različite rubrike dnevnika i vrlo raznovrsne edicije u SFRJ i svijetu, obradjen je priličan broj i pomodnih i efemernih naziva. Poneki su, možda, u međuvremenu nestali iz uporabe. No pisac je želio fiksirati jezik novinstva unutar kraćeg razdoblja: rječnik je, utoliko, "moment-snimka". U Italiji je Dino Provenzal, autor "Lingvističkih razgovora" (Milano, 1967) u tom djelu upozorio: "Politički rječnik trebalo bi iznova pisati svakih 20 godina. Još bolje, svakih 10, čak i svake pete godine..."

Razloge ovome, autor rječnika uočio je u izvanrednoj dinamici novinskog nazivlja koje područje izlaže u predavanjima na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu.

Ovo je, prema autorovom saznanju nakon istraživanja, prvi rječnik suvremenog novinstva općeg tipa, u SFRJ pouzdano bez preteče. Zato s neizbježnim nedostacima. Unatoč tome, rječnik brojem obradjenih pojmova i naziva (više od 3000), izborom citiranih primjera i tematskom širinom predstavlja pouzdan temelj za dogradjivanje. Namijenjen je čitaocu koji proučava novinstvo, ali i svakome tko čita novine.

Rječnik je objektivna potreba, jer novinarski izraz stvara se sve više iz nazivlja mnogih, inače zatvorenih struka. Zato su novine, sve više, shvatljive samo stručnjacima za pojedina područja ili najnaobraženijim čitateljima.

U isto vrijeme, novinari su danas tvorci najvećeg dijela neologizama. U burnom društvenom razvoju, kakav je naš, u njegovoj dinamičnoj političkoj praksi, upravo buja jezički izraz politike. Rječnik fiksira taj izraz u jednom razdoblju. Otima ga zaboravu u koji su već pali čitavi arsenal i riječi naših starih radničkih tribuna, isto tako političara iz minulih decenija i - stoljeća.

Bez rječnika novinstva, koje je bilo i ostaje ogledalom politike, politički izraz ostaje skriven u starim kompletima novina ili zapisnika sa sjednica, dakle rasut i teško dostupan. Ovaj je rječnik plod nastojanja da se moderni arsenal fiksira, obradi objašnjenjima i popratni primjerima iz zemlje i svijeta.

Pisac